

Sygn. akt I AGa 325/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lipca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Boniecki (spr.)

Sędziowie: SSA Józef Wąsik

SSA Izabella Dyka

Protokolant: Krzysztof Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2023 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. Z. (1) i M. Z. (2)

przeciwko Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 29 lipca 2021 r. sygn. akt IX GC 624/20

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powodów M. Z. (1) i M. Z. (2) kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia zasądzającego koszty postępowania apelacyjnego, do dnia zapłaty.

Sygn. akt I AGa 325/21

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 13 lipca 2023 r.

Wyrokiem z 29 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził na rzecz powodów M. Z. (1) i M. Z. (2) solidarnie od pozwanej Towarzystwa (...)

i (...) S.A. w W. kwotę 145.200 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie: od 36.000 zł od 15 lutego 2020 r. do dnia zapłaty, a od 109.200 zł od 14 maja 2020 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia faktyczne zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 154-156), które to ustalenia Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione w całości w świetle art. 34 ust. 1 i art. 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.) i art. 361 §2 k.c., przyjmując, że:

- zasada odpowiedzialności pozwanego jako ubezpieczyciela względem powodów, których pojazd uległ uszkodzeniu, była niesporna;
- kwestią sporną między stronami pozostawała jedynie odpowiedzialność odszkodowawcza ubezpieczyciela w zakresie poniesionych przez powodów kosztów najmu w okresie od 2 grudnia 2020 r. do 31 marca 2020 r.
- powodowie nie działali przewlekłe w kwestii naprawy pojazdu;
- ugoda została zawarta 17 lutego 2020 r. i od tego dnia możliwe było zlecenie naprawy pojazdu bez obaw o zakres finansowania naprawy przez ubezpieczyciela; przed tą datą kwota, którą był gotowy wypłacić ubezpieczyciel nie była znana, a biorąc pod uwagę częste zmiany wyceny szkody – trudna do oszacowania;
- naprawa pojazdu mogła potrwać ok. 47 dni;
- nie sposób przypisywać powodom zaniechania w zakresie minimalizacji szkody i brak współdziałania przy jej likwidacji; strona powodowa nie wykazała, by powodowie czynili jakiegokolwiek przeszkody w ocenie wysokości szkody, nie miała zastrzeżeń także co do kwoty czy samego faktu wynajmu pojazdu zastępczego; powodowie nie mieli żadnego wpływu na sposób działania ubezpieczyciela, który odpowiadał za czynności swoich rzeczoznawców i ich ewidentną opieszałość w ocenie wartości szkody; rzetelna ocena skali uszkodzeń i wycena szkody nie powinna zająć, tak jak niniejszej sprawie, ponad sześciu miesięcy, zwłaszcza przy otwartej postawie poszkodowanych, którzy nie utrudniali czynności likwidacyjnych;
- zaniebdania ubezpieczyciela bezpośrednio przekładały się na rozmiar szkody majątkowej po stronie powodów; pozwany nie wykazał, aby rzeczoznawcy działali prawidłowo, a w szczególności polecieli powodom udostępnienie pojazdu w odpowiednim stanie; czynności oględzin musiały być pobieżne, gdyż po każdym z nich powodowie skutecznie kwestionowali ustalenia ubezpieczyciela, aż do zakończenia tego procesu zawarciem ugody.

Wyrok powyższy zaskarżył apelacją pozwany w zakresie punktu 1 wyroku co do kwoty 81.600 zł, w tym co do pkt. 1 lit. a do odsetek od 36.000 zł od 15 lutego 2020 r. do dnia zapłaty oraz co do pkt. 1 lit. b od 45.600 zł od 14 maja 2020 r. do dnia zapłaty, tj. ponad kwotę 63.600 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 14 maja 2020 r. do dnia zapłaty oraz co do kosztów procesu.

Apelujący zarzucił: 1) naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 436 §1 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 34 i 35 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, ubezpieczeniowym funduszu gwarancyjnym i polskim biurze ubezpieczycieli komunikacyjnych - poprzez przyjęcie, że powodowie udowodnili zasadność dodatkowych 68 dni najmu pojazdu zastępczego wobec rażącego braku współpracy strony powodowej z pozwanym w likwidacji szkody, tj. zgłoszenia dodatkowych uszkodzeń w odległym czasie po pierwszych oględzinach, tj. od 20 sierpnia 2019 r. dopiero 13 września 2019 r., kiedy strona powodowa zgłosiła pozwanej uszkodzenie ramy oraz następnie poprzez niewykonanie zaleceń w przedmiocie przygotowania pojazdu do oględzin aż do 12 listopada 2019 r.. kiedy to powodowie poinformowali pozwanego o przygotowaniu pojazdu do oględzin; 2) w zakresie podstawy faktycznej: a) nieustalenie, że pomiędzy wykonaniem pierwszych oględzin oraz przekazaniem stronie powodowej kosztorysu w dniu 20 sierpnia 2019 r. aż do poinformowania strony pozwanej przez stronę powodową dnia 13 września 2019 r. o dodatkowych uszkodzeniach, w tym skrzywieniu ramy, upłynęło aż 24 dni, która to opieszałość obciąża stronę powodową, która ponadto pomimo informacji o skrzywionej ramie nie przygotowała w tej dacie pojazdu do oględzin; b) nieustalenie, że pomiędzy zgłoszeniem dodatkowych oględzin z dnia 17 września 2019 r. aż do dnia 13 listopada 2019 r. powodowie nie przygotowali pojazdu do oględzin zgodnie z zaleceniami rzeczoznawców pozwanego, które umożliwiłyby pełną ocenę uszkodzeń, co skutkowało niezasadnym wydłużeniem najmu pomiędzy 17 września

2019 r. a 31 października 2019 r., tj. w zakresie 44 dni; c) nieustalenie, że w dokumentach zgromadzonych w aktach szkody pozwany przedłożył dowód, tj. kosztorys [plik: (...) (...) - (...), zgodnie z którym już wtedy zalecono pomiar ramy pojazdu „(...)”, którego powodowie nie wykonali, a ponadto, że zalecono aby „KABINĘ KIEROWCY DOWIEŹĆ DO ŁAWY DO PROSTOWANIA, ZAŁOŻYĆ, UMOCOWAĆ, ODŁĄCZYĆ ZDJĄĆ I ODWIEŹĆ NA MIEJSCE SKŁADOWANIA (TYŁ ZAWIESZENIE KABINY ODŁĄCZ/ UMOCOWAĆ”, którą to wiadomość osoba kontaktowa ze strony powodów otrzymała w dniu 17.09.2019 r. o godzinie 13:13, a które to czynności były zgodne z technologią producenta; d) nieprawidłowe przyjęcie, że pozwany nie wykazał, aby działający na jego zlecenie rzeczoznawcy działali prawidłowo, a w szczególności polecili powodom udostępnienie pojazdu w odpowiednim stanie oraz, że powodowie posiadali w tym zakresie otwartą postawę, w sytuacji gdy z ujawnionych w aktach sprawy dokumentów (wskazane w pkt 2) lit. c) wprost wynika, że pozwany zalecał powodom wykonanie konkretnych czynności, a jak przyznała strona powodowa jeszcze w mowie końcowej, w jej opinii nie była ona zobowiązana do podejmowania takich działań; 3) naruszenie art. 233 §1 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, skutkujące bezpodstawnym zasądzeniem odszkodowania za 68 dni (od 21.08.2019 do 13.09.2019 oraz od 18.09.2019 do 31.10.2019) przy przyjęciu, że powodowie byli otwarci na współpracę, a to strona pozwana niefachowo prowadziła postępowanie likwidacyjne oraz nie zalecała i nie udowodniła, aby zalecała wykonanie dodatkowych czynności przygotowawczych do oględzin w sytuacji, w której całkowicie sprzecznym z zasadami logiki jest przyjęcie, że pozwany na zgłoszenia powodów wielokrotnie przyjeżdżał na oględziny i za każdym razem odmawiał przeprowadzenia ich w sposób należyty, po czym w sposób zupełnie nieuzasadniony przez Sąd I instancji przypadkowo właśnie po przygotowaniu pojazdu do oględzin zgodnie z zaleceniami pozwanego akurat dopiero na tym etapie postępowania przeprowadzono pełne oględziny z 13 listopada 2019 r. i uznano zasadniczo większy zakres uszkodzeń niż dotychczas; takie stanowisko Sądu I instancji, że to pozwany odmawiał przeprowadzenia prawidłowych oględzin, a powodowie byli otwarci na wszelkie działania i byli gotowi przygotować pojazd do oględzin, nie utrzymuje się wobec konfrontacji z dokumentami ujawnionymi w aktach sprawy, w tym dokumentacją z akt szkody i chronologią czasową oraz przyczynowością poszczególnych zdarzeń; 4) naruszenie art. 233 §1 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, skutkujące bezpodstawnym zasądzeniem odszkodowania, mając na uwadze, że zgodnie z art. 243⁽²⁾ k.p.c. dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia, tj. również zupełnie pominięte przez Sąd I instancji dowody z dokumentów zgromadzonych w aktach szkody, w formie papierowej oraz elektronicznej, z których wprost wynikało wydanie powodom zaleceń w przedmiocie przygotowania pojazdu do dalszych oględzin, zwlekania z zgłoszeniem dalszych roszczeń oraz nieprzygotowania pojazdu do oględzin aż do 13 listopada 2019 r., tj. Sąd I instancji nie tylko przekroczył granicę swobodnej oceny dowodów, całkowicie opierając się na zeznaniach powodów, ale również dokonał tej oceny wybiórczo, nie uwzględniając zgromadzonych w aktach sprawy dowodów, takich jak choćby pomiar tamy czy przygotowanie kabiny do oględzin, które to czynności finalnie powodowie wykonali, ale dopiero na oględziny z dnia 13 listopada 2019 r., co udowadnia m.in. pismo z dnia 17 września 2019 r. (...) wraz z załączonym kosztorysem (...) (...) (...); 5) naruszenie art. 435 §1 w zw. z art. 436 §1 k.c. w zw. z art. 361 §1 k.c. oraz w zw. z art. 362 k.c. - poprzez niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie kwoty 81.600 zł tytułem odszkodowania za 68 dni, w sytuacji gdy pozwany udowodnił, że powodowie nie współdziałali w likwidacji szkody oraz nie wykonywali zaleceń pokontrolnych i nie przygotowywali pojazdu do oględzin, co przesądza o tym, że zaskarżony okres najmu pojazdu zastępczego nie pozostawał w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym ze szkodą, a wynikał z przewlekłego działania powodów; 6) naruszenie art. 362 k.c. - poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie zaskarżonej kwoty, wynikające z nieprzyjęcia, że powodowie nie współdziałali w likwidacji szkody oraz nie wykonywali zaleceń pokontrolnych i nie przygotowywali pojazdu do oględzin, w sytuacji gdy pozwany udowodnił, że powodowie nie współdziałali w likwidacji szkody oraz nie wykonywali zaleceń pokontrolnych i nie przygotowywali pojazdu do oględzin, co przesądza o tym, że zaskarżony okres najmu pojazdu zastępczego nie pozostawał w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym ze szkodą, a wynikał z przewlekłego działania powodów; 7) naruszenie art. 354 §2 k.c. - poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie zaskarżonej kwoty wynikające z nieprzyjęcia, że powodowie nie współdziałali w likwidacji szkody oraz nie wykonywali zaleceń pokontrolnych i nie przygotowywali pojazdu do oględzin, w sytuacji gdy pozwany udowodnił, że powodowie nie współdziałali w likwidacji szkody oraz nie wykonywali zaleceń pokontrolnych i nie przygotowywali pojazdu do

ogłędzin, co przesądza o tym, że zaskarżony okres najmu pojazdu zastępczego nie pozostawał w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym ze szkodą, a wynikał z przewlekłego działania powodów.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny.

Skarżący nieskutecznie zarzucił błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia. Wyjść należy od trafnej konstatacji zarówno Sądu Okręgowego, jak i strony powodowej, że to na pozwanym zakładzie ubezpieczeń jako profesjonalście spoczywał obowiązek likwidacji szkody. Obowiązek ten wynika zarówno z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (dalej: u.o.o.), jak i art. 4 ust. 9 pkt 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t. jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 656 ze zm.). Z przywoływanych przepisów, a także ze wskazanych w apelacji art. 34 i 35 u.o.o. czy art. 822 k.c., nie sposób wywieść istnienia po stronie poszkodowanego obowiązków, które próbuje mu przypisać pozwany. Rzeczą zakładu ubezpieczeń jest takie zorganizowanie procesu likwidacji szkody przy wykorzystaniu wszelkich dostępnych środków, w tym ogłędzin rzeczoznawcy, aby postępowanie to zakończyć w terminach, o których mowa w art. 14 ust. 1 i 2 u.o.o. oraz w art. 817 k.c.

Nietrafnie przy tym zarzuca apelacja nieustalenie, że pomiędzy wykonaniem pierwszych ogłędzin oraz przekazaniem stronie powodowej kosztorysu w dniu 20 sierpnia 2019 r. aż do poinformowania strony pozwanej przez stronę powodową 13 września 2019 r. o dodatkowych uszkodzeniach, w tym skrzywieniu ramy, upłynęło aż 24 dni, która to opieszałość obciąża stronę powodową, która ponadto pomimo informacji o skrzywionej ramie nie przygotowała w tej dacie pojazdu do ogłędzin. Po pierwsze, w ww. terminie pozwany wymagał od powodów dodatkowych dokumentów (por. zawarte w aktach szkody pismo z 28.08.2019) czy wręcz stwierdził w piśmie z 9 września 2019 r., że dochowanie 30-dniowego terminu likwidacji nie jest możliwe. Po wtóre, uszkodzony pojazd został poddany ogłędzinom 16 sierpnia 2019 r. i już wtedy pozwany zobligowany był do takiego ich przeprowadzenia, aby ustalić rozmiar szkody. Ubezpieczyciel wiedział przy tym, jakiego rodzaju pojazd zostanie poddany ogłędzinom, wobec czego miał podstawy do należytego przygotowania się do tej czynności. Powodowie nie mieli z kolei obowiązku wskazywania, które elementy uległy uszkodzeniu. O nierzetelności ogłędzin świadczy też zarówno ich liczba, jak i zmieniająca się w czasie wysokość proponowanego odszkodowania. Z tych samych względów skarżący nie mógł skutecznie zarzucić nieustalenia, że: pomiędzy zgłoszeniem dodatkowych ogłędzin z 17 września 2019 r. aż do 13 listopada 2019 r. powodowie nie przygotowali pojazdu do ogłędzin; że w dokumentach zgromadzonych w aktach szkody pozwany przedłożył dowód, tj. kosztorys, zgodnie z którym zalecono pomiar ramy pojazdu, którego powodowie nie wykonali, a ponadto, że zalecono dodatkowe czynności związane z kabiną pojazdu. We wskazywanych okolicznościach Sąd Okręgowy nie mógł również przyjąć, że pozwany wykazał, aby działający na jego zlecenie rzeczoznawcy działali prawidłowo.

Z tych samych względów nie mogły się ostać oparte na tożsamej argumentacji zarzuty naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 436 §1 k.c. w zw. z art. 822 k.c. w zw. z art. 34 i 35 u.o.o. oraz art. 233 §1 k.p.c., które zasadały się na bezpodstawnym założeniu, że powodowie zobowiązani byli do dodatkowych czynności poza udostępnieniem pojazdu do ogłędzin oraz samodzielnego wskazywania poszczególnych uszkodzeń.

W konsekwencji na niepowodzenie skazane były także podniesione w apelacji zarzuty obrazy prawa materialnego. Poza sporem pozostawało, że pojazd kilkakrotnie był udostępniany do ogłędzin rzeczoznawcom pozwanego. Rzeczą tychże było takie zorganizowanie ogłędzin we własnym zakresie, aby oszacować całość szkody. Z przywoływanego art. 354 §2 k.c. nie sposób wywieść obowiązku powodów do demontażu kabiny czy innych podzespołów celem

oceny uszkodzenia ramy. Powodowie z obowiązku współdziałania przy likwidacji szkody wywiązali się poprzez udostępnienie pojazdu do oględzin i przesłanie żądanych dokumentów.

Sąd odwoławczy nie dostrzegł także, aby Sąd pierwszej instancji uchybił prawu materialnemu w zakresie nie objętym zarzutami apelacji. Wątpliwości budzi jedynie zasądzenie świadczenia solidarnie na rzecz powodów (podobnie zresztą jak kosztów procesu). Przewidziana w art. 367 k.c. solidarność wierzycieli może wynikać w obecnym stanie prawnym wyłącznie z czynności prawnej, która to okoliczność w rozpoznawanej sprawie nie miała miejsca. Ingerencja sądu odwoławczego była w tym zakresie jednak niedopuszczalna z uwagi na zakaz przewidziany w art. 384 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, które po stronie powodów ograniczyły się do wynagrodzenia radcy prawnego przyjęto art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c. oraz §2 pkt 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).